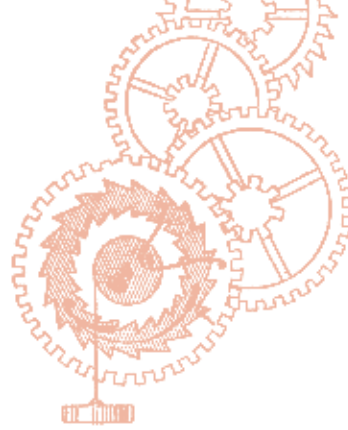

Desberdinkeria- jatorriaz

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Indo ibaiaren harana, duela 5.000 urte inguru. Mohenjo-Daro hiriak 35.000 biztanle inguru zituen eta, berriki *PNAS* aldizkarian argitaratutakoaren arabera, Giniren koefiziente oso baxua zuen, 0,22koa –koefiziente horrek gizartearen desberdintasun ekonomikoaren neurtzen du, errentaren banaketaren kontzentrazio mailaren bidez, eta 0 eta 1 arteko balioak erabiltzen ditu-. Mohenjo-Daroko datuak adierazten du, komunitate horrek berdintasun maila altuari eutsi ziola Neolitiko iraultzaren ondoren ere, orain arte uste izan dugunaren kontra. Jean-Jaques Rousseauk *Gizakien arteko desberdintasunaren jatorriaz* (1775) lanean mahaigaineratu zuen hipotesia indartu besterik ez da egin azken mendeetan: nekazaritzak komunitateen sedentari-zazioa, hirien sorrera eta soberakinak eragin zituen eta, horrek, ezinbestean, desberdintasun sozial eta ekonomikoak.

Baina Mohenjo-Darorena ez da salbuespen hutsa. *PNAS* aldizkarian argitaratutako lanean, Gini proiektuko 11 ikerlanek egin dute bat. Guztira, azken 10.000 urteko 1.000 aztarnategi inguruko 53.000 etxebizitza aztertu dituzte, errentaren gaineko daturik ezeean, etxebizitzaren tamaina hartu baitute oinarri. Chicagoko Field Museoko antropologo Gary Feinman-en hitzetan. “Etxebizitzaren tamainak agian ez du ondasunen diferentziaren magnitude osoa islatzen, baina desberdintasun ekonomikoaren adierazle sendo da”.

Duela 5.000 urte Mohenjo-Daro hirian gizarte-desberdintasun koefizientea oso baxua zela ondorioztatu dute.

Ikerlan zabalaren lehen ondorio nabarmena emaitzen aniztasuna da, alegia, desberdinkeria-aren garapen bateratu eta linealik ez zela egon. “Zenbat eta gizarte konplexuagoa, orduan eta desberdintasun handiagoak daudela uste izan dugu luzaroan, baina orain ikusi dugu ez duela zertan horrela izan” dio Feinmanek.

Durhameko unibertsitateko Dan Lawrence-ren ustez, aldiz, ondorioz interesgarriena beste bat da: “Nekazaritzaren sorreraren eta desberdinkeria-aren hazkundearen artean denbora-desfase nabarmena dago”. Aztertutako komunitate batzuetan ondasunen kontzentrazio desorekatua nekazaritza garatu eta

berehala gertatu arren, ikertutako kasu gehienetan desberdinkeria-ak denbora asko behar izan zuen gora egiteko, mila-ka urte zenbait kasutan. Ikerlanetako baten izenburuak garbi adierazten du hori: *Ondasun-berdintasunezko 100 belaunaldi trantsizio neolitikoen ondoren*.

“Atzerapen” horri ez diote oraindik azalpen garbirik eman, baina Lawrencek tradizioaren garrantzia nabarmentzen du: “Ehiztari-biltzaileen komunitateen berdintasunezko arau kulturalak luzaroan eutsi zioten, eta litekeena da horri esker lehen nekazari-berdinketa-mekanismo sendoak izatea desberdinkeria- bidea oztotatzeko”. ●

Neandertalen sofistikazioa

Geroz eta gehiago dira neandertalek uste baino gaitasun kognitibo aurreratuagoak zituztela adierazten duten ikerlanak. Azkena *Journal of Archeological Science* aldizkarian argitaratu da, eta 2003an Errusiako Mezmaiskaya kobazuloan aurkitutako hezurrezko lantza-punta du hizpide. Mikroskopia, tomografia eta espektroskopia tekni-

kak erabiliz ondorioztatu dute ziurrenik bisonte hezurra erabili zutela eta harrizko tresnekin zorrotzu zutela. Ehizarako tresnak 80.000-70.000 urte ditu, hau da, Europara duela 45.000 urte iritsi zen “gizaki modernoa” baino askoz zaharra- goa. Horrek esan nahi du neandertalek beren kabuz asmatu zutela pieza sofistika- tua, eta ez beste inor imitatzen. ●

L.V. GOLOVANOV ET AL.